

**ABM-SAMVERKAN I
VÄSTERNORRLANDS LÄN**

Landsarkivet i Härnösand

ABM-SAMVERKAN I VÄSTERNORRLANDS LÄN

Allmänna förutsättningar

Arkiv bibliotek och museer är tillsammans starka aktörer i kunskaps- och informationssamhället. Med en samordning mellan arkivens, bibliotekens och museernas samlingar med användande av IKT skapas förutsättningar för en oberoende kunskapsuppbyggnad och ett undersökande arbetssätt som är utgångspunkten för det livslånga och livsvida lärandet. Insatser för att utveckla IKT med koppling till ABM-institutionernas förmedlande uppgifter ökar graden av tillgänglighet och skapar kontaktytor mot nya brukargrupper. En fördjupad ABM-samverkan måste ta hänsyn till de olikheter som finns mellan arkiv, bibliotek och museer som dels har att göra med skilda uppdrag och huvudmän, dels i skillnader i samlingar man vårdar och förvärvar. Dessa skillnader utgör grunden för ABM-institutionernas identitet. Ett framtida ABM-samarbete bör tydliggöra de olika professionerna samtidigt som det sektorsövergripande samarbetet fokuseras på den gemensamma bas och värdegrund som delas av samtliga ABM-institutioner. Denna bas utgörs av kulturarvsperspektivet, bevarande- och förmedlingsperspektivet samt bildnings- och demokratiperspektivet.

I ett demokratiskt samhälle har ABM-institutionerna en viktig uppgift i att tillhandahålla och tillgängliggöra den information människor behöver för att utöva ett aktivt medborgarskap. ABM-institutionerna kan utifrån sina utgångspunkter medverka till att främja ett öppet och demokratisk förhållningssätt samt skapa mötesplatser mellan människor.

Internationell utveckling

på ABM-området

Både internationellt och nationellt finns en kulturpolitisk strävan att fördjupa samverkan mellan ABM-institutionerna. Denna strävan har hittills tagit sig starkast uttryck i Storbritannien och Norge i tillskapande av *Resource* respektive *ABM-utvikling*. På båda håll betonas ABM-institutionernas uppdrag att verka för allmän tillgänglighet till samlingar och behovet av kulturpolitisk styrning i syfte att åstadkomma önskvärda förändringar.

I Sverige har nyligen slutförts den utredning över ABM-samverkan på nationell nivå som gjorts på uppdrag av regeringen. Utredningen förordar bl a en rad nationella strategier för digitalisering, insamling och bevarande av digitalt producerat material. Vidare föreslår utredningen inrättandet av en samordnande funktion inom ABM-området.

Regional utveckling på området
På regional nivå bedrivs på flera håll i landet ett aktivt utvecklingsarbete för att förstärka samverkan inom ABM-sektorn bl a i Skåne och Västra Götaland. ABM-samarbetet är dock inte prioriterat överallt i landet. Detta kan bland annat bero på det ojämna styrkeförhållandet mellan ABM-institutionerna. I många fall är arkiven den svaga länken i samarbetet utifrån antalet institutioner och antalet anställda.

Arkivhuset i Härnösand

Speciella förutsättningar i
Västernorrlands län
Västernorrland har unika förutsättningar för en mer jämbördig och uthållig samverkan bland annat utifrån den relativa jämvikt som existerar mellan samtliga sektorer. I arkivsektorn i länet arbetar idag ca 450 personer. Tillsammans utgör ABM i Västernorrland en arbetsmarknad för ca 1 000 personer. I länet finns en unik kompetens och erfarenhet inom ABM-institutionerna som bl a avspeglar sig i ett antal utvecklingsprojekt inom områden som informationsteknik, dokumenthantering, systemvetenskap, e-lärande, multimedia och

läromedelsproduktion samt digitalisering/registrering. Västernorrland tillhör ett av ett

fåtal intensivdataområdena i landet och här finns ett rikhaltigt källmaterial eftersom vissa delar av det offentliga materialet i länet bevaras till 100 %. I länet finns vidare flera goda exempel på förnyelse och verksamhetsutveckling som delvis sammanhänger med planeringen och tillkomsten av ett antal nya lokaler för A, B och M. Kulturmagasinet i Sundsvall, Sambiblioteket i Härnösand, Arkenbiblioteket i Örnsköldsvik, Läns museet Västernorrland, SVAR-huset /Forskarcentrum är några exempel.

Mellan ABM-institutionerna i Västernorrland finns sedan ett antal år tillbaka ett utvecklat nätverk, ABM-Y, som vuxit fram utifrån institutionernas egen insikt om vikten av samverkan och samsyn på en rad områden där man delar samma värdegrund och där tillgänglighetsfrågor och den besökande sätts i centrum.

Ett omfattande institutionsförnyelsearbete behövs för att ytterligare utveckla samarbetet. En kartläggning av de administrativa och verksamhetsmässiga skillnader som trots allt finns är en viktig plattform för vidare förnyelsearbete. I förlängningen av detta arbete ser ABM-Y utvecklandet av gemensamma virtuella tjänster som utgår från respektive institutions samlingar till fromma för nya och gamla användargrupper.

Det har också i olika sammanhang påtalats behov av forskning inom de olika ABM-disciplinerna. Ett program för ABM-utvecklingen i Västernorrlands län bör framhålla områden som kan vara intressanta för forskningsinsatser. Även lokala och eller regionala projekt kan utgöra underlag för forskning i praxis och metoder på området.

För att med kraft fokusera på utvecklingsfrågorna som rör samverkan mellan arkiv, bibliotek och museer vill Landstinget Västernorrland i genomförande av ramprogrammet, *ABM – resurs för den regionala tillväxten i Västernorrland* tillskapa ett regionalt resurscenter för ABM-frågor i Västernorrlands län. Resultatet av detta arbete kan i förlängningen tillföra ABM-utvecklingen i stort viktiga erfarenheter.

Länsmuseet Västernorrland

Regionalt resurscenter ABM-Y
 Ett regionalt resurscenter för ABM-frågor i Västernorrlands län ska i främsta rummet arbeta med sektorsövergripande eller horisontella utvecklingsfrågor. Vertikala eller sektorspecifika utvecklingsfrågor kan även på uppdrag av respektive ABM-sektor handläggas av resurscentret t ex utredningsuppdrag, utformande av förslag till strategier m m.

Vision

ABM-Y ska vara ett strategiskt regionalt organ och knyta samman arkiv, bibliotek och museer i Västernorrlands län så att de tillsammans kan vara en motor i kulturarvsarbetet och inspirera till fantasi, lärande och kreativitet. Faktorer som alla formar framtiden med grund i en trygg självkänedom och identitet.

Målsättningar

- Besökare/användare ska bemötas med samma kompetensnivå och rika kunskap oavsett vilken institution som besöks.
- Kunskapsökande ska uppmuntras

Kulturmagasinet, Sundsvall

- Upplevelser ska stimuleras
- Nya brukargrupper ska stimuleras
- ABM-sektorns legitimitet ska stärkas

Sambiblioteket, Härnösand

Arbetsätt

De regionala ABM-institutionerna har ett länsövergripande uppdrag (för några institutioner ett ännu vidare uppdrag) som bl a innebär att genom IKT eller på annat sätt tillgängliggöra institutionernas samlingar och informationsinnehåll till framma för de lokala kulturinstitutionerna och deras besökare. De regionala kulturinstitutionerna inom ABM bidrar även med stöd och rådgivning till den lokala ABM-nivån.

På samma sätt bör ett regionalt ABM-resurscenter även kunna fokusera sitt arbete på lokal ABM-samverkan inom och mellan kommuner i vårt län. I en fruktbar dialog mellan företrädare för ABM-området lokalt och ett planerat regionalt resurscenter, kan förutsättningar skapas för en positiv utveckling där ABM-sektorn kan spela en dynamisk roll i regional samhällsutveckling. Här kan man tänka sig en rad arbetsuppgifter som kan svara mot såväl lokalt som regionalt uttalade behov, till exempel:

- Bidra till att öka omvärldskunskapen inom sektorn
- Initiera fortbildning i syfte att fördjupa samverkan inom ABM genom att höja medvetenheten om gemensamma perspektiv samt öka förståelsen för varje delsektors särart.

- Erbjudna fortbildning och kompetensutveckling inom respektive sektor
- Kvalitetssäkring i kulturarvsinstitutionerna
- Utredningsuppdrag
- Utveckling av pedagogiska hjälpmedel och metoder
- Initiera forskning
- Stödja metodutveckling
- Stimulera och stödja lokal projektverksamhet inom ABM-samverkan samt initiera projekt med anknytning till forskning
- Utgöra ett stöd för lokal ABM-utveckling och därigenom stärka sektorns legitimitet.

Verksamheten inom ABM-Y står på två ben: forskning och samverkan. Genom forskningen nås nya kunskaper om nya metoder, nya pedagogiska hjälpmedel, kvalitetssäkring i praktik och teori samt underlag för utbildning. Samverkan ska stimuleras genom gemensamma utbildningar, utvecklingsprojekt och mötesplatser.

Uppbyggnad av

ett regionalt resurscentrum

Ett regionalt resurscentrum kan formellt knytas till någon av de större institutioner som ingår i ABM-nätverket i Västernorrlands län. En fördel är dock att den nya projektorganisationen får en så fristående ställning som möjligt.

Det är också i sammanhanget viktigt att det inom projektets ram engageras personer som har legitimitet inom respektive sektor. Dessa kan med fördel vara ordinarie personal inom ABM-organisationerna i Västernorrland som avdelats att arbeta inom resurscentret. Resurspersonerna kan utgöra del av ABM-institutionernas egna ekonomiska åtaganden inom projektet.

På årsbasis beräknas budgeten för ABM-resurscentret uppgå till ca 4 000 kkr, varav 1 700 kkr utgör administrativa kostnader, 300 kkr lokaler och utrustning (utrustning år 1) samt 2 000 kkr verksamhets- och projektmedel. Av de administrativa kostnaderna bedöms ABM-institutionernas egna åtaganden utgöra ca 40 %.

Utvärdering och fortsatt verksamhet
ABM-resurscentret bör ges en försöksperiod på tre år under vilken samverksansformer inom ABM-sektorn utvecklas i såväl löpande verksamhet som i projektform. En utvärdering i slutet av projekttiden bör bland annat ta fasta på uppnådda kvalitetsmål som ett resultat av tvärsektoriell samverkan samt även redovisa resultat av samverkan med forskning och utbildning. Därefter bör ställning tas till i vilken form ABM-samverkan i regionen lämpligast bör bedrivas i fortsättningen.

Timrå bibliotek, kultur- & fritidsförvaltning